

Memo

Onderwerp	Toezegging actualisatie inventarisatie jonge monumenten
Zaaknummer	N.v.t.
Opsteller	R. Veenstra & M. Ras
Team	Omgeving en Economie
Datum	10 december 2024
Bijlage(s)	

Inleiding

In de raadsvergadering van 1 oktober 2024 is de volgende toezegging gedaan:

Dhr. Visser CDA dient een motie vreemd in en licht deze toe. Dhr. Visser vraagt om een specifieke toezegging dat het college nader in gesprek zal gaan over het onderwerp jonge monumenten, met zowel inwoners als met de raad. Wethouder Wiersma zegt toe dat in het gesprek met zowel inwoners en raadsleden nader wordt ingegaan op de jonge monumentenlijst en evt. toevoegingen die karakteristiek en van waarde zijn, en dat hij dat verwerkt in het voorstel dat in de maak is. Dhr. Visser trekt daarmee de motie vreemd in.

In deze memo wordt ingegaan op het vervolg om deze lijst op te stellen dan wel te actualiseren.

Hoofdttekst

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Deze wet heeft opnieuw de rol van erfgoed bekrachtigd zoals die ook gold onder oude wetgeving. Zo luidt artikel 5.130 van het Besluit kwaliteit leefomgeving:

“In een omgevingsplan wordt rekening gehouden met het belang van het behoud van cultureel erfgoed, met inbegrip van bekende of aantoonbaar te verwachten archeologische monumenten.”

De Omgevingswet definieert cultureel erfgoed als: monumenten, archeologische monumenten, stads- en dorpsgezichten, cultuurlandschappen en ander cultureel erfgoed dat te verbinden is aan een locatie. Monumenten zijn in de zin van de omgevingswet ook beeldbepalende panden/ karakteristieke panden of andere niet beschermde waardevolle panden.

Wat betreft beeldbepalende/ karakteristieke panden zijn er twee rapporten bekend. Uit 1989 dateert het rapport 'karakteristieke bebouwing in Dantumadeel' en in 1990 is er een Monumenten Inventarisatie Project afgerond. De enige panden met een “status” zijn echter te vinden in de bijlage met karakteristieke panden in de Welstandsnota uit 2016. Deze lijst komt grotendeels overeen met de karakteristieke panden zoals die opgenomen zijn in de bestemmingsplannen van de gemeente. Een actualisatie van deze lijst is dan ook benodigd. Zeker aangezien jonge monumenten (na Tweede Wereldoorlog) nauwelijks meegenomen zijn in deze inventarisaties. Bovendien is het wenselijk om een goed beeld van erfgoedwaarden te hebben binnen de gemeente, gezien de meervoudige belangen die erfgoed kan dienen:

1. Het positief beïnvloeden van de lokale economie en vestigingsklimaat (en daarmee een positief effect op WOZ-waarden);
2. Het stimuleren van recreatie/ toerisme in de gemeente;
3. Het bevorderen van een eigenheid/ identiteit van dorpen en de gemeente in het geheel.

Om deze kennis te actualiseren zal erfgoed ook een rol krijgen in de dorpsbiografieën die naar verwachting in 2025 opgesteld zullen worden. Hierin zullen bestaande waarden per dorp worden geïnventariseerd, erfgoed zal hier een onderdeel van zijn.

Echter is het wenselijk om hier een verdiepingsslag in te maken. Zoals gezegd is de huidige lijst met karakteristieke panden in de Welstandsnota niet volledig en niet actueel. Daarbij is er een wettelijke plicht om in ruimtelijke plannen rekening te houden met erfgoedwaarden.

Hiertoe zal het college in 2025 komen met een los voorstel om mogelijk waardevolle panden te inventariseren. Deze inventarisatie kan niet alleen dienen als input voor het herzien van de Welstandsnota, maar ook als input voor het nog vast te stellen Omgevingsplan.

Conclusie of aanbeveling

- Voor erfgoed en daarmee jonge monumenten zal tot op zekere hoogte aandacht zijn binnen de dorpsbiografieën.
- Wel is het wenselijk om een actueel beeld te hebben van beeldbepalende panden/ karakteristieke panden, ook voor toekomstige ontwikkelingen.
- Het college zal daarom met een los voorstel komen voor een inventarisatie van beeldbepalende panden/ karakteristieke panden en welke erfgoedwaarden eventueel behoudswaardig zijn.

Bronnen:

- Bade, T. & Smid, G. (2009). *Eigen haard is goud waard, over economische baten van cultuurhistorisch erfgoed*. Arnhem: Triple E Productions.
- Dommelen, S. van & Pen, C.J. (Red.) (2013). *Cultureel erfgoed op waarde geschat: Economische waardering, verevening en erfgoedbeleid*. Den Haag: Platform 31. Beschikbaar via: <http://www.platform31.nl/publicaties/cultureel-erfgoed> [Geraadpleegd op 10 december 2024].